

A SÖTÉT TRIÁD IDŐ- ÉS SZEMÉLYISÉGPROFILJA

Szép Anna, Mirnics Zsuzsanna, Ferenczi Andrea, Kövi Zsuzsanna
mindenki: Károli Gáspár Református Egyetem, Pszichológiai Intézet

levelező szerző: Kövi Zsuzsanna kovi.zsuzsanna@kre.hu

ABSZTRAKT

E vizsgálat célja annak alátámasztása, hogy a Sötét Triád vonások (machiavellizmus, szubklinikus pszichopátia, szubklinikus nárcizmus) átfedéseik ellenére különálló konstruktumok. Az elemzés feltevései szerint a *Rövid Sötét Triád* kérdőívvel mért három személyiségvonás a *Zimbardo Időperspektíva Kérdőív* és a *Zuckerman-Kuhlman-Aluja Személyiségkérdőív* változóival egyedi összefüggéseket mutat. Az adatok a normál populációból származnak, a kérdőíveket 18 és 88 év közötti egyének töltötték ki, a minta 580 fős volt.

A vizsgálat eredményei szerint a Sötét Triád tagjai egyedi idő- és személyiségprofilal rendelkeznek. A machiavellizmus személyiségvonás pozitív együttjárást mutat a jelenfatalista és jövőorientált időperspektívákkal, az aktivitás és agresszió személyiségfaktorokkal, valamint a verbális agresszió, alacsony önbecsülés és munkamánia alfaktorokkal. Ezen kívül negatív kapcsolatban áll az extravertió vonással és a szociális melegség alfaktorral. A szubklinikus pszichopátiára jelenhedonista és múltnegatív időperspektíva, valamint az agresszió és a szenzoros élménykeresés jellemző. A ZKA alfaktorok közül a fizikai agresszió, az ellenségesség, a gátlástalanság, az izgalom és élménykeresés és a verbális agresszió mutatnak pozitív együttjárást a személyiségvonással. Ezzel szemben a jövőorientált időperspektíva, az extravertió személyiségvonás, valamint a pozitív érzelmek és a szociális melegség alfaktorok negatív összefüggésben állnak a pszichopátiával. A szubklinikus nárcizmus jellemző időperspektívája a jelenhedonizmus, jellemző személyiségfaktorai az extravertió, a szenzoros élménykeresés és az aktivitás, alfaktorai pedig az exhibicionizmus, a szociabilitás, a munkamánia és a gátlástalanság. Ugyanakkor negatív irányú összefüggésben áll a jelenfatalista időperspektívával, a neuroticizmus személyiségvonással, és az alacsony önbecsülés alfaktorral.

Kulcsszavak: *Sötét Triád* ■ machiavellizmus ■ pszichopátia, nárcizmus ■ időperspektíva ■ Zuckerman-Kuhlman-Aluja személyiségkérdőív ■ Alternatív Öt Faktoros Modell ■ nárcizmus epidemizmusa

ABSTRACT

The aim of this study was to examine that despite their overlaps the Dark Triad variables (Machiavellianism, subclinical psychopathy, subclinical narcissism) are separate constructs.

It was hypothesized that all three personality traits measured with the *Short Dark Triad Questionnaire* has a unique relationship pattern with the variables of the *Zim-*

bardo Time Perspective Inventory and the *Zuckerman-Kuhlman-Aluja Personality Questionnaire*. Participants, 580 persons between the ages of 18 and 88 were recruited from the general population.

The examinations revealed that the Dark Triad constructs have a unique time- and personality profiles. Machiavellianism shows a positive relationship with the Present Fatalistic and Future time perspectives, with the Activity and Aggression personality factors, and with the Verbal Aggression, Low Self-Esteem, and Work Compulsion facets. Furthermore it has a negative relationship to the personality trait Extraversion, and to the facet Social Warmth.

The subclinical psychopathy is positively associated with the Present Hedonistic and Past Negative time perspectives, as well as with the Aggression and Sensation Seeking personality factors. From the ZKA facets Physical Aggression, Hostility, Disinhibition, Thrill and Adventure Seeking and Verbal Aggression has a positive relationship with psychopathy.

In contrast the Future time perspective, the Extraversion personality trait, and the Positive Emotions and Social Warmth facet are negatively associated with psychopathy.

Subclinical narcissism are characterized by Present Hedonism, by the personality traits Extraversion, Sensation Seeking and Activity, and by the facets Exhibitionism, Sociability, Work Compulsion and Disinhibition. On the other Hand narcissism is negatively associated with Present Fatalism, Neuroticism, and Low Self-Esteem

Keywords: *Dark Triad* ▪ *Machiavellianism* ▪ *psychopathy* ▪ *narcissism* ▪ *time perspective* ▪ *Zuckerman-Kuhlman-Aluja Questionnaire* ▪ *Alternative Big Five* ▪ *narcissism epidemic*

ELMÉLETI BEVEZETŐ

A Sötét Triád

A személyiségpszichológiai irodalom három szociálisan averzív személyiségvonást különböztet meg: machiavellizmus, szubklinikus pszichopátia és szubklinikus nárcizmus. A Sötét Triád kifejezés, melyet Paulhus és Williams (2002) alkotott meg, e három személyiségvonás együttes megnevezése.

A machiavellizmus, a pszichopátia és a nárcizmus különböző elméleti gyökerekkel rendelkeznek, mégis empirikus vizsgálataik során átfedéseket mutatnak. Ezért a Sötét Hármassal foglalkozó kutatások egy része ennek a közös „sötét” magnak a feltárására irányult.

Arra, hogy ez a közös mag mi és pontosan honnan is ered többféle magyarázat született. Paulhus és Williams (2002) szerint a sötét magot a Big Five második vonása, a barátságosság alacsony értéke alkotja. Ezzel szemben Lee és Ashton (2005) úgy véli, hogy a HEXACO modell Becsületesség-Alázatosság (Honesty-Humility) faktorán elért alacsony érték áll az átfedés mögött. Jones és Paulhus (2011a) későbbi munkája alapján a Sötét Triád magját az érzéketlenség és az interperszonális kapcsolatokban való kihasználó viselkedés alkotja.

Párosuk mellett (Jones & Paulhus, 2011a) más kutatók is felvetették, hogy a három személyiségvonás nem csupán három átfedő konstruktum, hanem egy

egységes személyiségvonást alkot. Ezen belül is a machiavellizmus és pszichopátia személyiségvonások különbözősége kérdőjeleződött meg a leggyakrabban. McHoskey, Worzel és Szyarto (1998) tanulmányukban amellet érveltek, hogy a machiavellizmust csupán a pszichopátia egy enyhébb formája. Következtetésükkel azóta több empirikus munka is egyetért (O’Boyle, Forsyth, Banks, Story, & White, 2015; Vize, Lynam, Collison, & Miller, 2016; Miller, Hyatt, Maples–Keller, Carter, & Lynam, 2016).

Ebből fakadóan a Sötét Triáddal kapcsolatos kutatások másik fele azzal foglalkozik, hogy a három személyiségvonás milyen konstruktumok mentén és milyen mértékben tér el, ha egyáltalán eltér. Ezen kutatások a machiavellizmus, pszichopátia és nárcizmus személyiségvonással rendelkező emberek között például olyan konstruktumok mentén tártak fel különbségeket, mint az impulzivitás (Jones & Paulhus, 2011b), az akadémiai csalásra való hajlam (Williams, Nathanson, & Paulhus, 2010), a karrierválasztás (Jonason, Wee, Li, & Jackson, 2014), vagy a szerelmi stílus (Jonason & Kavanagh, 2010).

Machiavellizmus

A machiavellizmus személyiségvonás az egyetlen a Sötét Triádból, aminek nincsen klinikai megfelelője. A koncepciót a pszichológia irodalmába Christie és Geis (1970) vezették be. A konstrukciót Nicolo Machiavelli után nevezték el, aki különféle manipulatív stratégiákat jegyzett fel, melyek a hatalom megragadásában és megtartásában segítették a Medici családot (Vize et al., 2016).

A machiavellista személyiségvonás fő jellemzői a cinizmus, a manipulációra való hajlam, és a nézet, miszerint a cél mindig szentesíti az eszközt (Gunnthorsdottir, McCabe, & Smith, 2002).

A cinikusság általános emberképüket jellemzi leginkább, ami szerint az emberek gyengék és esendőek (Rauthmann, 2012a).

A machiavellizmus skálán magas pontszámot elérők úgy vélik, hogy a sikereket az emberek manipulálása által tudják a leghatékonyabban elérni (Furnham, Richards, & Paulhus, 2013). Manipulációval általában csak saját érdekeik érvényesítésének érdekében élnek (Jakobwitz & Egan, 2006). Annak ellenére, hogy a magasán machiavellista emberek kevés etikai és szociális szabályt vesznek figyelembe (Kapoor, 2015), óvatosabbak és kevésbé impulzívabbak, mint a szubklinikus pszichopáták (Williams, Nathanson, & Paulhus, 2010).

Jones és Paulhus (2014) szerint a machiavellista személyiség három kulcs tulajdonsága a manipulációra való hajlam, az érzéketlenség és a stratégiai-számító hozzáállás.

Pszichopátia

A Sötét Hármas legveszélyesebbnek tartott tagja, a szubklinikus pszichopátia az antiszociális személyiségzavar nem patológiás megfelelője. A klinikai és szubklinikus pszichopátia közötti különbség nem minőségi, hanem mennyiségi. Az eltérés tehát abban ragadható meg, hogy milyen gyakran és intenzíven fordulnak elő az egyén életében diszfunkcionális cselekedetek, affektusok és kogníciók (LeBreton, Binning, & Adorno, 2006). A pszichopátia jellemzőit általában két fő kategóriába sorolják: affektív stílus és önkontroll (életvitel).

Az affektív stílust olyan tulajdonságok alkotják, mint az érzéketlenség és énközpontúság, valamint az empátia, a szorongás és a bűntudat hiánya. Az affektív stílust primer pszichopátiának is nevezik, aminek további jellemzője a felszínes és manipulatív sármosság. Az önkontroll dimenzióhoz tartozik az impulzivitás, az önkontroll hiánya, az izgalom iránti szükséglet (thrill seeking), a felelőtlenység, és az antiszociális magatartás (Paál, 2014; Jones & Paulhus, 2014; O’Boyle et al., 2015). Az önkontroll kategória másik elnevezése a szekunder pszichopátia, amit szociális deviancia, extrém élménykeresés és agresszió jellemez (Rauthmann, 2012a). A pszichopáták manipulativsága abban különbözik a machiavellistákétól, hogy kevésbé stratégia orientált, csak a rövid távú következményekkel számol (Jones & Figueredo, 2013).

A magas pszichopátia értékkel rendelkező egyének hajlamosak destruktív cselekedetek végrehajtására, anélkül hogy fontolóra vennék, ez milyen ártalmakkal jár majd magukra, vagy a környezetükre nézve. Ezért több szociálisan averzív viselkedés is jellemző lehet rájuk: deviáns szexualitás, drog vagy alkohol abúzus, és kriminális cselekmények (Baughman, 2015).

Nárcizmus

A szubklinikus nárcizmus, mint személyiségvonás a Nárcisztikus Személyiség Kérdőív (Narcissistic Personality Inventory) publikálásával jelent meg a szakirodalomban (Raskin & Hall, 1979). Ezen vonás leírása is hasonló patológiás megfelelőjéhez. Manapság a nárcizmust egy heterogén kategóriaként kezelik, ami magába foglalja a grandiózus és a sérülékeny altípusokat. A grandiózus nárcisztikusokat a nagyfokú exhibicionizmus, a szerénység hiánya és az interperszonális kapcsolatok uralására való törekvés jellemzi (Vize et al., 2016).

A sebezhető vagy „mimóza” nárcisztikus vonások kevésbé nyilvánulnak meg ilyen nyíltan. Ezt a típust nagyon érzékenyen érinti a kritika, ezért hajlamos visszahúzódni a szociális kapcsolatoktól, szerénynek, gátlásosnak tűnhet. Viszont ezen személyek is vágyanak a grandiozitásra, ami belső feszültséget okoz számukra, ami depresszióra hajlamosítja őket (Paál, 2014). A Sötét Triáddal folytatott vizsgálatok nagy része leginkább csak a grandiózus formával foglal-

kozik, mivel a leggyakrabban használt kérdőív, az Nárcisztikus Személyiség Kérdőív (NPI) (Raskin & Hall, 1979) ezt a típust méri (Miller, Lynam, & Campbell, 2016; Vize et al., 2016).

A nárcisztikus vonásokkal rendelkező egyének úgy gondolják, hogy ők veleszületetten jobbak, mint mások, ami viselkedésükben is megnyilvánul (Rauthmann, 2012a). Ennél fogva elvárják környezetüktől a mértéktelen csodálatot, még abban az esetben is, ha ezt semmivel sem érdemelték ki. Ez a felsőbbrendűség érzés az, ami leginkább megkülönbözteti a machiavellizmustól és a subklinikus pszichopátiától (Paál, 2014; Vize et al., 2016).

Amellett, hogy a magas nárcisztikus személyiségvonással rendelkező személyek önmagukat grandiózusnak és irreálisan tökéletesnek hiszik, másokat leértékelnek, és semmibe vesznek (Morf & Rhodenwalt, 2001), empátiájuk pedig alacsony (Jonason, Webster, Schmitt, Li, Crysel, 2012; Kapoor, 2015).

A SÖTÉT TRIÁD ÉS MÁS SZEMÉLYISÉGVONÁSOK KAPCSOLATA

A Sötét Triád és az Időperspektíva

Az időperspektívában való gondolkodás egy olyan, legfőképpen tudattalan folyamatot jelöl, ami során személyes és interperszonális tapasztalatainkat időbeli kategóriákba soroljuk. Ez a folyamat koherencia érzést biztosít az egyének számára. Tehát egy adott időperspektíva meghatározza, hogy az egyén szubjektíven hogyan érzékeli az idő múlását, milyen a preferált élettempója, valamint mennyire nyomasztja az idő. Ezen kívül időperspektívánk meghatározza az idővel kapcsolatos attitűdjeinket, meggyőződéseinket és értékeinket (Zimbardo & Boyd, 1999; Zimbardo & Boyd, 2012).

Zimbardo és Boyd (2012) öt féle időperspektívát különítenek el: múltpozitív, múltnegatív, jelenhedonista, jelenfatalista és jövőorientált.

a) Múltpozitív időperspektíva

A múltpozitív emberek szívesen nosztalgiáznak, idézik fel a régi szép idők emlékeit. A múltpozitív időperspektíva egy a múlttal kapcsolatos pozitív attitűd. Ebben az időperspektívában való gondolkodás származhat abból, hogy az egyén valóban sok pozitív élményt szerzett élete során, de eredhet abból is, hogy az egyén a nehéz vagy akár megrázó helyzeteket végül pozitív eredményként őrzi meg magában (Zimbardo & Boyd, 2012).

b) Múltnegatív időperspektíva

A múltnegatív skálán magas pontot elérő egyének, ha visszatekintetnek a múlt-ra, inkább a bántalmakra és kudarcokra emlékeznek. A múltnegatív perspektíva is a múltban történt eseményekkel kapcsolatos attitűd. Tehát itt is érvényes az a megállapítás, hogy az időperspektívában való észlelés eredhet valóban rengeteg negatív tapasztalattól, vagy abból, hogy az egyén az egyébként semleges, ártalmatlan eseményeknek tulajdonított negatív jelentést.

Habár a szubklinikus pszichopátia és nárcizmus kialakulásában valószínűleg a genetika játssza a döntő szerepet, mindhárom sötét személyiségvonás megjelenésében közrejátszik a környezet is (Vernon, Villani, Vickers, & Harris, 2008).

Egy vizsgálat eredményei szerint a machiavellista egyének gyermekkorukat instabilnak, kiszámíthatatlannak, nehéznek és a család jó szocioökonómiai státusza ellenére stresszesnek élték meg. A pszichopátia vonással rendelkezők hasonló mintázatot mutattak, azzal a kivétellel, hogy náluk a család anyagi helyzete sem volt jó. Ezzel szemben a nárcisztikusok egy kivételezett, jó és könnyű gyermekkorra emlékeztek vissza (Jonason, Icho, & Ireland, 2016).

Egy serdülőkorúakkal (16-19 év) végzett kutatás során a magas machiavellisták kaotikusabb és rigidebb családi működésről, szegényesebb családi kommunikációról számoltak be, valamint kevésbé voltak elégedettek családi életükkel, mint az alacsonyan machiavellista kortársaik (Láng & Birkás, 2014). Egy másik tanulmány felnőtt adatközlőket használva azt találta, hogy a machiavellizmus kapcsolatban áll a gyermekkorban tapasztalt negatív családi atmoszférával és szülői elhanyagolással (Láng & Lénárd, 2015).

Hasonló összefüggések találhatóak a pszichopátiával kapcsolatban. Marshall és Cooke (1999) tanulmánya szerint a több anyagi és családi nehézség magasabb pszichopátia értékekhez vezet. Egy fiatalkorú bűnözők 13 éves kora előtti emlékeit felhasználó kutatás szerint a nem megfelelő szülői bánásmód, például az inkonzisztens fegyelmelés és a gyermek elégtelen ellenőrzése magasabb pszichopátia pontszámmal jár együtt (Molinuevo, Pardo, González, & Torrubia, 2014).

Arról, hogy milyen környezeti hatások járulnak hozzá a nárcisztikus vonás túlfokozódásához két elmélet létezik. Az egyik feltételezés szerint a gyermek folyamatos feltétel nélküli dicsérete, a saját különlegességébe vetett hitének túlzott megerősítése, valamint az, hogy ha a gyerekekben elültetik és táplálják a gondolatot, hogy ő jobb és többet érdemel, mint a többiek megerősíti a nárcisztikus vonásokat. A másik megközelítés szerint a szülők ridegsége, túlzott elvárásai és támogatásuk hiánya vezet a nárcisztikus vonások kialakulásához (Thomaes, Bushman, De Castro, & Stegge, 2009).

c) Jelenhedonista időperspektíva

A jelenhedonisták élveznek mindent, ami gyönyörűséget nyújt nekik, és elkerülnek mindent, ami szenvedést okoz számukra. Döntéseiket meghatározza vágyuk, hogy minél több élvezetes, izgalmas, ajzó, stimuláló és újszerű élményben legyen részük. Minden életkorban játékosak és impulzívok. Azonnali kielégülésre és gyors haszonra összpontosítanak, így sokszor nem számolnak a következményekkel. Ezért az erősen jelenhedonista egyénekre jellemző lehet a drog és alkohol abúzus, nem biztonságos szexuális élmények bevállalása, és a gyors-hajtás (Zimbardo & Boyd, 2012).

Jones és Paulhus (2011a) a machiavellizmus klasszikus jellemzőiből kiindulva amellet érvelnek, hogy a machiavellistákat az időbeli beállítottságuk különböztetni meg a másik két sötét vonástól. Míg az előbbiek rendelkeznek kellő önkontrollal, és a hatékony manipuláció érdekében hosszú távra terveznek, addig a szubklinikus nárcizmusra és főként a szubklinikus pszichopátiára gyenge impulzuskontroll, valamint a vágyak késleltetésének képtelensége a jellemző. Ezt a feltételezést támasztja alá az a vizsgálat, ahol a szubklinikus pszichopátia mind az önköltős kérdőívek és mind a laboratóriumi feladatok során összefüggésben állt az impulzivitással. A szubklinikus nárcizmus esetében egy-két feladaton kívül hasonló eredmények mutatkoztak, viszont a machiavellizmus nem állt kapcsolatban egyetlen impulzivitást mérő feladattal sem (Malesza & Ostaszewski, 2016).

d) Jelenfatalista időperspektíva

A jelenfatalista időperspektíva túlsúlyával jellemezhető egyén úgy gondolja, életét valami nagyobb erő irányítja, amit ő nem képes befolyásolni. Úgy érzi nem érdemes döntéseket hoznia, vagy az életének irányítását kézbe vennie, mert minden úgysis úgy fog történni, ahogy a sors akarja. A fatalista egyéneket kevésbé foglalkoztatják a majdani következmények, gyengébb az önuralmuk, és önbecsülésük, kevésbé energikusak, kevésbé lelkiismeretesek, valamint érzelmileg labilisabbak.

Az érzelmi labilitást a Sötét Triád tagjai közül a machiavellizmussal hozta kapcsolatba a szakirodalom (Jakobwitz & Egan, 2006; Veselka, Schermer, & Vernon, 2012; Szijjártó & Bereczkei, 2015; Miller et al., 2016; DeShong, Helle, Lengel, Meyer, & Mullins-Sweatt, 2017).

e) Jövőorientált időperspektíva

A jövőorientált egyének döntéseik meghozatala előtt átgondolják a jövőbeli következményeket, mérlegelik a cselekedeteikből származó előnyöket és

hátrányokat, és csak ezután döntenek. Mindig kitűznek maguknak valamilyen konkrét célt, aminek megvalósításáért folyamatosan dolgoznak.

Ezen egyének gyakran lemondanak vágyaik azonnali kielégítéséről, ha úgy gondolják, hogy a jövőben ennek megtérül a haszna. Nem a tegnapi, hanem a holnapra koncentrálnak, valamint kevésbé veszélyesen élnek (Zimbardo & Boyd, 2012).

A Machiavellisták egyik klasszikus jellemzője, hogy hosszú távú terveket szőnek céljaik elérése érdekében (Jones & Paulhus, 2011a; Rauthmann & Will, 2011). A pszichopátia személyiségvonásra ennek az ellenkezője jellemző, csak a rövid távú következményekkel számolnak és vágyaik azonnali kielégítésére törekednek (Jones & Figueredo, 2013; Baughman, 2015).

A Sötét Triád és az Alternatív Öt Faktoros Modell

A Sötét Hármas az evolúciós pszichológia területével foglalkozó kutatók érdeklődését is felkeltette. Vizsgálódásaik fókuszában a Sötét Hármas eredetének és evolúciós előnyeinek felmérése áll (Jonason, Koenig, & Tost, 2010; Paál, 2014; McDonald, Donnellan, & Navarrete; Baughman, 2015).

A Sötét Hármas genetikai alapjainak feltárására is végeztek vizsgálatot (Vernon, Villani, Vickers, & Harris, 2008). Eredményeik szerint a pszichopátia és a narcizmus kialakulása esetében a genetika nagyobb szerepet játszik, mint a környezet, előbbi esetében ugyanis a heritabilitási mutató 64%, utóbbi esetében pedig 54% volt. A machiavellizmus megjelenésében viszont a környezeti tényezők hatása tűnik dominánsabbnak, hiszen itt a heritabilitási mutató csupán a 31%-ot érte el.

Ezen kutatásokból kiindulva, melyek feltételezik a Sötét Hármas evolúciós és biológiai eredetét, érdemesnek tűnik a machiavellizmust, a pszichopátiát és a narcizmust egy olyan személyiségvizsgáló módszer mentén összehasonlítani, ami biológiai és evolúciós alapokra épül. A Zuckerman-Kuhlman-Aluja Személyiségkérdőív a Zuckerman-Kuhlman Személyiségkérdőív egy felújított változata, amit a normál személyiségdimenziók mérésére alakítottak ki, biológiai és evolúciós tényezők figyelembevételével (Aluja, Kuhlman, & Zuckerman, 2010). Az Alternatív Öt Faktoros Modellnek is nevezett személyiségelmélet öt személyiségvonást tartalmaz: neuroticizmus, szenzoros élménykeresés, agresszió, extravertió és aktivitás.

a) Neuroticizmus

A neuroticizmus személyiségdimenzióban magas pontszámot elérő személyeket a negatív érzelmek, dependencia, és alacsony önértékelés jellemzi (Rossier et al., 2016).

A Sötét Triád személyiségvonásokkal való kapcsolatát leginkább a Big Five személyiségelmélet keretein belül vizsgálták. Eddigi kutatások a machiavellizmus és a neuroticizmus személyiségvonások között többször pozitív összefüggést találtak (Jakobwitz & Egan, 2006; Veselka, Schermer, & Vernon, 2012; Szi-jártó & Bereczkei, 2015; Miller et al., 2016; DeShong et al., 2017).

A szubklinikus pszichopátia és neuroticizmus összefüggéseit feltáró vizsgálatok eredményei nem ennyire egybecsengőek. Egyes vizsgálatok nem találtak kapcsolatot a két konstruktum között (Jonason, Li, & Teicher, 2010; Veselka et al., 2012), míg mások negatív összefüggéseket tártak fel (Paulhus & Williams, 2002; Lee & Salekin, 2010), valamint léteznek olyan kutatások is, ahol a pszichopátia személyiségvonás magasabb neuroticizmussal járt együtt (Jakobwitz & Egan, 2006; Singh, Arteche, & Holder, 2011). Ezen két kutatás a pszichopátia vonás két faktorát külön is elemezte. Eredményeik szerint a szekunder pszichopátia jár együtt magas neuroticizmussal, míg a primer pszichopátia gyengébb (Jakobwitz & Egan, 2006), vagy semmilyen összefüggésben nem áll ezzel a vonással (Singh et al., 2011). Csupán elméleti megfontolásokat figyelembe véve, a szubklinikus pszichopátia személyiségvonással rendelkező egyének alacsony neuroticizmus értékekkel kell, hogy rendelkezzenek, hisz érzelmviláguk sekély és felületes, valamint a bűntudat és tetteik miatti aggodalom teljes hiánya jellemzi őket (LeBreton et al., 2006).

Eddigi vizsgálatok nem találtak kapcsolatot (Paulhus & Williams, 2002; Jakobwitz & Egan, 2006; Veselka et al., 2012; Miller et al., 2016) vagy csak egy gyenge negatívot (Jonason, Li, & Teicher, 2010; O'boyle et al., 2015) a szubklinikus nárcizmus és a neuroticizmus között.

b) Szenzoros élménykeresés

Az élménykeresés dimenzió olyan embereket jellemez, akiknek folyamatosan szükségük van az új és izgalmas élményekre, valamint akik nem tudják elviselni az unalmat (Rossier et al., 2016). Eddigi kutatások szerint az élménykeresés mindhárom Sötét Triád faktorral gyenge vagy közepes pozitív kapcsolatban áll (Chabrol, Van Leeuwen, Rodgers, & Séjourné, 2009; Crysel, Crosier, & Webster, 2013; Linton & Power, 2013).

c) Agresszió

Az agresszió skála a mások iránt érzett harag és ellenségesség mértékét, illetve a fizikai és verbális agresszióra való hajlamot méri (Rossier et al., 2016).

A machiavellizmus és az agresszió közötti összefüggések feltárására nem sok tanulmány született. Az elméletalkotók valószínűnek tartják, hogy a machiavel-

listák nem bocsátkoznak nyílt agresszióba, csak akkor, ha ez céljaik eléréséhez szükséges (Kerig & Stellwagen, 2010). Tehát a machiavellistákra nem a nyílt és direkt agresszió jellemző, hanem a másokhoz való ellenséges hozzáállás, ami negatív világnézetükből következik (Jones & Neria, 2015). A machiavellisták ellenségességéről szóló elméletet támogatja az a kutatás is, miszerint a machiavellista egyének az interperszonális körmodell ellenséges részén helyezkednek el (Rauthmann & Kolar, 2013). Ennek ellenére Jonason és Webster (2010) pozitív kapcsolatot talált a machiavellizmus és a fizikai valamint a verbális agresszió között. Linton és Power (2013) szintén összefüggést tárt fel a machiavellizmus és a verbális agresszió között (a fizikai agressziót nem mérték vizsgálatukban).

Azt, hogy pszichopátia személyiségvonással rendelkező emberek valóban hajlamosabbak agresszióra kutatások sorozata támasztja alá (Miller & Lynam, 2003; Jones & Neria, 2015). Például a szubklinikus pszichopátia dimenzió magas pontszámot elérő személyek agresszívakabban reagálnak a fizikai agresszióra, mint az alacsony pontszámmal rendelkezők (Jones & Paulhus, 2010). Kutatások azt is feltárták, hogy a pszichopata személyiségvonással rendelkezők provokáció nélkül is agresszíven viselkednek (Reidy, Zeichner, & Martinez, 2008). Kvantitatív eljárások szerint a szubklinikus pszichopátia pozitív kapcsolatban áll mind a verbális, mind a fizikai agresszióval (Jonason & Webster, 2010).

Eddigi vizsgálatok szerint a nárcisztikus vonásokkal rendelkező személyek abban az esetben reagálnak agresszívan, ha az egójukat fenyegetés éri (Bushman & Baumeister, 1998; Jones & Paulhus, 2010; Rasmussen, 2015).

Egy minimetaanalízis során Webster és munkatársai (2016) megállapították, hogy az agresszióval a pszichopátia dimenzió áll a legszorosabb kapcsolatban, a machiavellizmus mutatja a második legszorosabb összefüggést, míg a nárcizmus a leggyengébbet. Eredményeik szerint mindhárom személyiségvonás korrelál az agresszió egyes mutatóival, de a machiavellizmus és nárcizmus esetében ezek valószínűleg csak a pszichopátiával való átfedésük miatt mutatkoznak szignifikánsnak.

d) Extraverzió

Az extraverzió skála a pozitív érzelmek érzésére való hajlamot, szociabilitást és az exhibicionizmus mértékét méri. A Sötét Triád elemei közül eddigi vizsgálatok szerint csak a nárcizmus mutat összefüggést az extraverzióval (Lee & Ashton, 2005; Veselka et al., 2012; O'boyle et al., 2015; Miller et al., 2016). Az összefüggés elméleti szempontból is érthető, hiszen a nárcizmust mind az exhibicionizmus, mind a középpontban levés szeretete jellemzi.

e) Aktivitás

Eddigi kutatások nem foglalkoztak az aktivitás és a Sötét Triád kapcsolatával.

KUTATÁS CÉLJA

A kutatás első célja annak alátámasztása, hogy a Sötét Triád nem egy egységes konstruktum, hanem a machiavellizmus, pszichopátia és nárcizmus egyedi kapcsolati mintázatot mutatnak egyes személyiségvonásokkal.

Hipotézisek:

H_1 : A *machiavellizmus* személyiségvonás pozitív kapcsolatban áll a múltnegatív (Láng & Lénárd, 2015; Jonason et al., 2016), a jelenfatalista (Jakobwitz & Egan, 2006; DeShong et al., 2017), és a jövőorientált (Jones & Paulhus, 2011a; Rauthmann & Will, 2011) időperspektívával.

H_2 : A *pszichopátia* személyiségvonás pozitív kapcsolatban áll a múltnegatív (Marshall & Cooke, 1999; Jonason et al., 2016) és a jelenhedonista (Jones & Paulhus, 2011a; Malesza & Ostaszewski, 2016) időperspektívával, valamint negatív kapcsolatban a jövőorientált időperspektívával (Jones & Figueredo, 2013; Baughman, 2015).

H_3 : A *nárcizmus* személyiségvonás pozitív kapcsolatban áll a jelenhedonista időperspektívával (Jones & Paulhus, 2011a ; Malesza & Ostaszewski, 2016).

H_4 : A *machiavellizmus* pozitív összefüggésben áll a neuroticizmus (Szijjártó & Bereczkei, 2015; Miller et al., 2016) és a szenzoros élménykeresés (Chabrol et al., 2009; Crysel et al., 2013; Linton & Power, 2013) személyiségvonásokkal.

H_5 : A *szubklínikus pszichopátia* pozitív összefüggésben áll a neuroticizmus (Jakobwitz & Egan, 2006; Singh et al., 2011), szenzoros élménykeresés (Chabrol et al., 2009; Crysel et al., 2013; Linton & Power, 2013) és agresszió (Miller & Lynam, 2003; Jones & Neria, 2015) személyiségvonásokkal.

H_6 : A *szubklínikus nárcizmus* pozitív összefüggésben áll a szenzoros élménykeresés (Chabrol et al., 2009; Crysel et al., 2013; Linton & Power, 2013) és az extraverzió (Lee & Ashton, 2005; Veselka et al., 2012; O'boyle et al., 2015; Miller et al., 2016) személyiségvonásokkal.

További kutatási kérdés: A Sötét Triád egyes tagjainak varianciáját a Zuckerman-Kuhlman-Aluja Személyiségkérdőív mely alfaktorai magyarázzák szignifikánsan?

MÓDSZEREK

Alanyok

A három teszt egy nagyobb kérdőívcsomag része volt, amelyet 580-an töltöttek ki online, 200 férfi és 380 nő. Az átlagéletkor 40,17 év volt ($d=16,89$).

Mérőeszközök

Rövid Sötét Triád (Short Dark Triad; SD3)

A Sötét Triád kérdőívet Jones és Paulhus fejlesztette ki 2014-ben. A kérdőív 27 itemet tartalmaz, amik egyenlő arányban oszlanak el a három skála között. Az első 9 item a machiavellizmust (1-9), a második 9 a szubklinikus nárcizmust (10-18), a harmadik 9 kérdés pedig a pszichopátia személyiségvonást méri (19-27). A 11, 15, 17, 20 és 25-ös itemek fordítottként szerepeltek. A kérdésekre egy 5-fokozatú Likert-skálán lehetett választ adni (1- teljesen elutasítom, 5- teljesen egyetértek).

A machiavellizmus skála olyan állításokból tevődött össze, mint „Okosan manipulálom a dolgokat, hogy elérjem a célom”. A skála jó megbízhatósággal rendelkezik ($\alpha=0,786$). A nárcizmus mérésére olyan kérdések vonatkoztak, mint „Szeretek fontos emberekkel ismerkedni”. Ez a skála is megbízhatóan mér ($\alpha=0,706$). A pszichopátiára vonatkozó kérdésekre példa az „Akik összetűzésbe kerülnek velem, mindig megbánják”, ezen skálához tartozó Cronbach-alfa érték pedig 0,716-os értéket vette fel.

A pszichopátia skála inkább a szekunder pszichopátiának, míg a nárcizmus skála a nárcizmus grandiózus típusának a mérésére alkalmas (Jones & Paulhus, 2014).

Zimbardo Időperspektíva kérdőív

(Zimbardo Time Perspective Inventory; ZTPI)

A vizsgálatban használt kérdőív Zimbardo és Boyd (1999, 2012) időperspektíva kérdőívének a rövidített változata. Az eredeti kérdőív 56 itemet tartalmaz, de különböző kutatások során ezen változat faktorstruktúrája nem bizonyult megbízhatónak, az egyes kérdések nem mindig abba az időperspektíva változóba töltöttek, amit eredetileg mérniük kellett volna. (itemei nem mindig töltöttek megbízhatóan a mérni kívánt faktorokba.) Ezért a vizsgálatban használt kérdőívet úgy alkották meg, hogy az 56- itemes változattal felvett adatokon ellenőrző faktoranalízist hajtottak végre, aminek eredményeképpen megszületett a rövidebb 17-itemes változat, ami mind a belső konzisztencia, mind az ellenőrző faktoranalízis kritériumainak is eleget tesz (Orosz, Dombi, Tóth-Király, & Roland-Lévy, 2015).

A kérdőív 5 különböző időperspektíva mérésére alkalmas: Múltpozitív ($\alpha=0,713$), Múltnegatív ($\alpha=0,806$), Jelenhedonista ($\alpha=0,757$), Jelenfatalista ($\alpha=0,703$) és Jövőorientált ($\alpha=0,716$). A múltpozitív skála 3 (2, 3,7), a múltnegatív skála 4 (5,6,9,17), a jelenhedonista skála 3 (8, 14, 16), a jelenfatalista skála szintén 3 (10, 11, 12) és a jövőorientált időperspektíva skála 4 itemet tartalmaz (1, 4, 13, 15). A választ a kérdéssel való egyetértés mértékének jelzésével lehetett megadni egy 5-fokú Likert-skálán (1=teljesen elutasítom, 5= teljesen egyetértek).

*Zuckerman-Kuhlman-Aluja személyiségkérdőív rövid változata
(Zuckerman–Kuhlman–Aluja Personality Questionnaire; ZKA–PQ)*

Zuckerman-Kuhlman-Aluja Személyiségkérdőív a Zuckerman-Kuhlman Személyiségkérdőív egy továbbfejlesztett változata (Aluja, Kuhlman, & Zuckerman, 2010). A kérdőív az Alternatív Öt Faktoros Modell öt személyiségvonását méri: Neuroticizmus (NE); Szenzoros Élménykeresés (SS), Agresszió (AG), Extraverzió (EX), és Aktivitás (AC). Mind az öt faktor 4 aldimenziót tartalmaz. A Neuroticizmus faktor magába foglalja a szorongás, depresszió, függőség és alacsony önbecsülés alfaktorokat. A Szenzoros Élménykeresés része az izgalom- és kalandkeresés, az élménykeresés, a gátlástalanság, és az unalomtűrés/impulzivitás. Az Agresszió faktor a fizikai agresszió, verbális agresszió, harag és ellenségesség alskálákra oszlik. Az Extraverzió négy aldimenziója a pozitív érzelmek, szociális melegség, exhibicionizmus, és szociabilitás. Végül az Aktivitás négy összetevője a munkamánia, az általános aktivitás, a nyugtalanság, és a munkabírási. Minden egyes faktorhoz 16 kérdés tartozik, minden alfaktorhoz 4-4 darab. Tehát a teljes kérdőív 80 itemet tartalmaz.

A válaszokat egy 4-fokú Likert skálán lehet megadni, ahol 1= Nagyon nem értek vele egyet, 2= Inkább nem értek vele egyet, 3= Valamennyire egyetértek, 4= Nagyon egyetértek.

A magyar változatot validáló kutatás szerint a kérdőív megfelelő pszichometriai értékekkel rendelkezik, a faktorstruktúrája stabilnak, a reliabilitás mutatók pedig elfogadhatónak bizonyultak (Surányi & Aluja, 2014). A jelenlegi kutatásban a Cronbach alfa értéke a Neuroticizmus (NE), Szenzoros Élménykeresés (SS), Agresszió (AG), Extraverzió (EX), és Aktivitás (AC) esetén sorrendben: 0,900; 0,808; 0,873; 0,841; 0,817.

Az alfaktorokhoz tartozó Cronbach-alfa értékek mind magasabbak voltak, mint 0,65 kivéve az unalomtűrés/impulzivitás ($\alpha=0,520$), a munkamánia ($\alpha=0,644$), és a nyugtalanság skálát ($\alpha=0,519$).

Természetesen a tesztek megbízhatóságának értékelésekor mindegyik skála esetén figyelembe kell venni azt is, hogy a különféle mérési területek szerint eltérő mértékű lehet a reliabilitásindexek elfogadható és elvárt minimális szintje (Nagybányai Nagy, 2006).

EREDMÉNYEK

A kutatásban használt kérdőívek skáláihoz tartozó leíró statisztikai adatok és a Cronbach-alfa értékek az 1. sz. számú táblázatban találhatóak. Minden skálához tartozó csúcossági és ferdeségi mutató -1 és 1 közötti értéket vett fel (Takács, 2016).

1. sz. táblázat. A vizsgálatban használt kérdőívek skáláihoz tartozó leíró statisztikai adatok és Cronbach-alfa mutatók

	Min	Max	Átlag	Szórás	Csúcosság	Ferdeség	Cronbach- alfa
Machiavellizmus	10	45	27,886	6,212	0,004	-0,180	0,786
Pszichopátia	9	36	16,839	5,207	0,840	0,434	0,716
Nárcizmus	10	43	26,201	5,722	0,061	-0,071	0,707
Múltpozitív	3	15	10,251	2,743	-0,279	-0,440	0,710
Múltnegatív	4	20	10,415	3,937	0,454	-0,602	0,806
Jelenhedonista	3	15	8,108	2,793	0,215	-0,540	0,757
Jelenfatalista	3	15	7,941	2,784	0,294	-0,373	0,705
Jövőorientált	5	20	15,567	2,869	-0,718	0,187	0,716
Szorongás (NE1)	4	16	7,989	2,579	0,439	-0,276	0,714
Depresszió (NE2)	4	16	9,470	2,802	0,110	-0,470	0,757
Függőség (NE3)	4	16	10,287	2,634	-0,043	-0,566	0,694
Alacsony önbecsülés (NE4)	4	16	8,774	2,862	0,246	-0,530	0,803
Izgalom- és kalandkeresés (SS1)	4	16	7,681	2,825	0,459	-0,599	0,681
Élménykeresés (SS2)	4	16	11,093	2,558	-0,512	-0,032	0,659
Gátlástalanság (SS3)	4	16	9,153	2,527	0,174	-0,320	0,664
Unalomtűrés/impulzivitás (SS4)	4	16	9,215	2,224	0,316	-0,081	0,525
Fizikai agresszió (AG1)	4	16	7,086	2,366	0,880	0,473	0,719
Verbális agresszió (AG2)	4	16	10,160	2,733	-0,054	-0,722	0,677
Harag (AG3)	4	16	8,634	2,781	0,236	-0,464	0,764
Ellenségesség (AG4)	4	16	8,019	2,402	0,508	-0,072	0,654
Pozitív érzelmek (EX1)	5	16	12,729	2,226	-0,642	0,353	0,751
Szociális melegség (EX2)	4	16	12,194	2,948	-0,528	-0,664	0,826
Exhibicionizmus (EX3)	5	16	12,037	2,342	-0,403	-0,059	0,724
Szociabilitás (EX4)	5	16	11,889	2,396	-0,278	-0,317	0,680
Munkamánia (AC1)	4	16	8,774	2,664	0,212	-0,559	0,643
Általános aktivitás (AC2)	4	16	11,163	2,605	-0,289	-0,118	0,750
Nyugtalanlás (AC3)	5	16	8,756	2,232	0,576	-0,247	0,522
Munkabírás (AC4)	4	16	12,769	2,316	-0,620	0,230	0,741

A Sötét Triád és az időperspektíva

A változókon először korrelációs elemzések lettek végrehajtva. Az öt időperspektíva és a Sötét Triád elemei közötti korrelációs eredmények az 2. sz. táblázatban találhatóak.

A vizsgálat *1. hipotézisével* összhangban a machiavellizmus pozitív kapcsolatban áll a múltnegatív időperspektívával ($r=0,183$; $p=0,00$). A hipotézisnek ellentmondó eredmény viszont, hogy a machiavellizmus negatív irányú összefüggést mutat a jövőorientált időperspektívával ($r=-0,109$; $p=0,00$) és pozitív kapcsolatban áll a jelenhedonizmussal ($r=0,234$; $p=0,00$).

A *2. hipotézis* igaznak bizonyult. A pszichopátia személyiségvonás együtt jár a múltnegatív ($r=0,304$; $p=0,00$), jelenhedonista ($r=0,433$; $p=0,00$) és jövőorientált ($r=-0,419$; $p=0,00$) időperspektívákkal. A hipotézisnek megfelelően a kapcsolat iránya az első két változóval pozitív, míg az utolsóval negatív.

A *3. hipotézis* szintén igaznak bizonyult, a szubklinikus nárcizmus pozitív összefüggést mutat a jelenhedonista ($r=0,292$) időperspektívával. Kiegészítő eredmény, hogy a nárcizmus a jelenfatalista időperspektívával is együtt jár, méghozzá kapcsolatuk negatív 2. sz. táblázat Korrelációs elemzések eredményei az Időperspektíva kérdőív és a Rövid Sötét Triád kérdőív változói között.

2. sz. táblázat. Korrelációs elemzések eredményei az Időperspektíva kérdőív és a Rövid Sötét Triád kérdőív változói között

	machiavellizmus	pszichopátia	nárcizmus	múltpozitív	múltnegatív	jelenhedonista	jelenfatalista	jövőorientált
machiavellizmus	1	0,417**	0,327**	0,055	0,183**	0,234**	0,042	-0,109**
pszichopátia	0,417**	1	0,300**	-0,068	0,304**	0,433**	0,030	-0,419**
nárcizmus	0,327**	0,300**	1	0,035	0,041	0,292**	-0,132**	-0,075
múltpozitív	0,055	-0,068	0,035	1	0,109**	-0,005	0,140**	0,138**
múltnegatív	0,183**	0,304**	0,041	0,109**	1	0,216**	0,197**	-0,190**
jelenhedonista	0,234**	0,433**	0,292**	-0,005	0,216**	1	-0,012	-0,326**
jelenfatalista	0,042	0,030	-0,132**	0,140**	0,197**	-0,012	1	0,028
jövőorientált	-0,109**	-0,419**	-0,075	0,138**	0,190**	-0,326**	0,028	1

Megjegyzés: *: $p < 0,05$; **: $p < 0,01$. A vastagon szedett eredmények szignifikánsak. A táblázat felső és alsó részében lévő korrelációk ugyan azok.

A Sötét Hármas tagjai között ebben a vizsgálatban is szignifikáns összefüggések mutatkoztak. A machiavellizmus és pszichopátia között közepes ($r=0,417$),

a machiavellizmus és nárcizmus között gyenge ($r=0,327$) a pszichopátia és a nárcizmus között szintén gyenge ($r=0,300$) kapcsolat állt fenn. Így az átfedések kiküszöbölése végett többszörös regressziós elemzések is végrehajtásra kerültek a Sötét Triád változói és az időperspektívák között. Az elemzések összefoglaló eredményei a 3. sz. táblázatban láthatóak.

Mivel a Sötét Triád mindhárom változójában szignifikáns nemi különbségek adódtak valamint az életkor változóval is korreláltak (lásd. 2. oldal), e változók hatásait kiküszöbölve kerültek be az időperspektíva változók a regressziós elemzésekbe.

Elsőként a machiavellizmus változó időprofilja került vizsgálatra. A hierarchikus regressziós elemzés első lépéseként a pszichopátia, nárcizmus, kor és nem változók kerültek be független változóként enter módszerrel, majd második lépésként az öt féle időperspektíva stepwise módszerrel. A végső modellben az időperspektívák közül a jelenfatalizmus és jövőorientáltság maradtak bent, bár mindkét időperspektíva a machiavellizmus varianciájának csak csekély mértékét magyarázza. Az egész modell 25,1%-ot magyaráz a machiavellizmus varianciájából ($F(6)=31,983$; $p=0,00$), és ebből a jelenfatalista időperspektíva 1%-ot, a jövőorientált időperspektíva pedig 0,9%-ot magyaráz. Mindkét változó pozitív összefüggésben áll a machiavellizmussal, ami ellentmond a korrelációs elemzések eredményeinek, ahol a jövőorientált időperspektíva és a machiavellizmus között negatív kapcsolat mutatkozott.

Másodszor a pszichopátia vonás időprofilja került elemzésre. Az elemzésbe a nem, a machiavellizmus, a pszichopátia és az öt féle időperspektíva kerültek be, mint magyarázó változók. Mivel az életkor nem magyarázott szignifikáns varianciát, nem került bele a végső elemzésbe. A pszichopátia esetében is két lépésben történt a változók beléptetése. A végső modellben az időperspektívák közül a jövőorientált, jelenhedonista és a múltnegatív időperspektíva maradtak bent, mint szignifikáns magyarázóerejű változók. Az egész modell a pszichopátia 42,1%-át magyarázza ($F(6)=69,58$; $p=0,00$). Ebből a jövőorientáltság 12,9%-ot, a jelenhedonizmus 4,6%-ot, a múltnegatív időperspektíva pedig 2,3%-ot magyaráz szignifikánsan. A jövőorientáltság és a pszichopátia közötti összefüggés negatív, míg a másik két időperspektíva esetén pozitív a kapcsolat.

A nárcizmussal történő elemzésbe a nem nem magyarázott szignifikáns mértékben varianciát, így nem került bele az elemzésbe, mint kontrolált változó. A végső modellben a jelenhedonista és jelenfatalista időperspektívák maradtak bent, mint magyarázó változók. Az egész modell a nárcizmus 19,4%-át magyarázza ($F(5)=27,7$; $p=0,00$), amihez a jelenhedonizmus 3%-ot, a jelenfatalizmus pedig 2,5%-ot tesz hozzá. A jelenhedonizmus pozitív, a jelenfatalizmus negatív összefüggésben áll a nárcizmus személyiségvonással.

3. táblázat. A hierarchikus regressziós modellek eredményei, ahol a Sötét Triád tagjai, mint függő változók, az 5 féle időperspektíva, mint magyarázó változók, és a másik két Sötét Triád tag, valamint a nem és az életkor, mint kontrollált változók szerepeltek

Függő változó: machiavellizmus				
Magyarázó változók: 5 féle időperspektíva				
Kontrollált változók: pszichopátia, nárcizmus, nem, életkor				
	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		6,001	0,000	
lépés				
pszichopátia	0,329	7,612	0,000	
nárcizmus	0,221	5,732	0,000	0,232
nem	-0,105	-2,756	0,006	
életkor	-0,155	-3,807	0,000	
lépés				
jelenfatalista	0,108	2,821	0,005	0,242
jövőorientált	0,109	2,613	0,009	0,251

Függő változó: pszichopátia				
Magyarázó változók: 5 féle időperspektíva				
Kontrollált változók: machiavellizmus, nárcizmus, nem				
	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		7,843	0,000	
lépés				
machiavellizmus	0,248	7,117	0,000	
nárcizmus	0,108	3,107	0,002	0,223
nem	-0,135	-4,141	0,000	
lépés				
jövőorientált	-0,271	-7,959	0,000	0,352
jelenhedonista	0,214	5,980	0,000	0,398
múltnegatív	0,160	4,804	0,000	0,421

Függő változó: nárcizmus				
Magyarázó változók: 5 féle időperspektíva				
Kontrollált változók: machiavellizmus, pszichopátia, életkor				
	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		10,678	0,000	
lépés				
machiavellizmus	0,247	5,952	0,000	
pszichopátia	0,139	3,090	0,002	0,140
életkor	0,090	2,191	0,029	
lépés				
jelenhedonista	0,200	4,686	0,000	0,169
jelenfatalista	-0,164	-4,241	0,000	0,194

A Sötét Triád és az Alternatív Öt Faktoros Modell

A Zuckerman-Kuhlman-Aluja Személyiségkérdőív és a Sötét Triád változóinak összefüggései először korrelációs elemzésekkel lettek megvizsgálva. A részletes eredmények 4. számú táblázatban tekinthetők meg.

A 4. hipotézis helytállónak bizonyult, a machiavellizmus pozitív kapcsolatban áll a neuroticizmus ($r=0,151$) és szenzoros élménykeresés ($r=0,298$) változókkal. A hipotézist kiegészítő eredmény viszont, hogy a machiavellizmus az agresszióval ($r=0,309$) is pozitív összefüggést mutat.

Az 5. hipotézis szintén beigazolódott, a pszichopátia pozitív kapcsolatban áll a neuroticizmus ($r=-0,224$), a szenzoros élménykeresés ($r=0,428$) és az agresszió ($r=0,497$) változókkal. Az extravertióval való negatív kapcsolat ($r=-0,129$) viszont nem szerepelt a hipotézisek között.

A 6. hipotézis is alátámasztásra került, a szubklinikus nárcizmus pozitív kapcsolatban áll a szenzoros élménykereséssel ($r=0,343$) és az extravertióval ($r=0,362$). Ezen kívül viszont a nárcizmus és az agresszió ($r=0,114$), valamint az aktivitás ($r=0,182$) között is pozitív együttjárás figyelhető meg, míg a neuroticizmus változó negatív kapcsolatban áll a nárcizmus személyiségvonással ($r=-0,125$).

Ahogy az időperspektíva változókkal korábban, az egyéb változók hatásának kiküszöbölése miatt mindhárom sötét személyiségvonás vizsgálatra került egy hierarchikus regressziós elemzésben. A három elemzés első lépése a kor, nem, és a másik kettő Sötét Triád változó enter módszerrel való beléptetése volt, majd második lépésként kerültek be a Zuckerman-Kuhlman-Aluja személyiségkérdőív faktorai stepwise módszerrel. Az elemzések eredményei az 5. sz. táblázatban láthatóak.

Először a *machiavellizmus* szerepelt, mint függő változó. Az egész modell a machiavellizmus varianciájának a 26,7%-át magyarázza ($F(7)=29,837$; $p=0,00$).

Az öt faktor közül az extravertió, agresszió és aktivitás maradt bent, mint szignifikáns magyarázó változó. Az extravertió negatív, az agresszió és az aktivitás pozitív kapcsolatban áll a machiavellizmus személyiségvonással.

A második elemzés függő változójaként a *pszichopátia* szerepelt. A modell a pszichopátia varianciájának 47,6%-át magyarázza ($F(6)=86,676$; $p=0,00$). A végső modellben az agresszió, szenzoros élménykeresés és az extravertió maradtak bent, mint szignifikáns erejű magyarázó változók. Az extravertió a pszichopátiával is negatív kapcsolatban áll, míg az agresszió és a szenzoros élménykeresés jellemző a pszichopátia személyiségvonással rendelkező egyénekre.

A harmadik modellbe a *nárcizmus* személyiségvonás került be, mint függő változó. A kontrollált változók közé csak a másik két Sötét Triád tag került be. A modell a nárcizmus varianciájának 34,2%-át magyarázza ($F(8)=37,151$; $p=0,00$). A ZKA faktorok közül az extravertió, a neuroticizmus, az aktivitás és a szenzoros élménykeresés maradtak bent, mint magyarázó változók. A neuroticizmus kivételével minden változó pozitív kapcsolatban áll a nárcizmussal.

Annak felderítésére, hogy mely Zuckerman-Kuhlman-Aluja alfaktorok magyarázzák a machiavellizmus, pszichopátia és nárcizmus varianciájának egy részét, további regressziós elemzések készültek az adatokkal. Az alfaktorok ugyan olyan eljárásban kerültek az elemzésekbe, mint a főfaktorok. Az elemzések eredményei a 6. sz. táblázatban láthatóak összefoglalva.

Az első elemzésbe a *machiavellizmus* került be, mint függő változó. Az életkor nem került be, mint kontrollálandó változó. A végső modell a machiavellizmus varianciájának 29,3%-át magyarázza ($F(7)=33,854$; $p=0,00$). A ZKA alfaktorok közül a szociális melegség, verbális agresszió, alacsony önértékelés, és munkamániá kerültek be a modellbe. Ezen változók összesen a machiavellizmus 7%-át magyarázzák szignifikánsan. A szociális melegség negatív, a többi változó pozitív kapcsolatban áll a machiavellizmussal.

A második elemzésben a *pszichopátia* szerepelt függő változóként. A modell összesen a pszichopátia 51,2%-át magyarázza szignifikánsan ($F(10)=59,672$; $p=0,00$).

4. sz. táblázat. Korrelációs elemzések eredményei a Zuckerman-Kuhlman-Aluja Személyiségkérdőív és a Rövid Sötét Triád változói között

Zuckerman-Aluja Személyiségkérdőív	Sötét hármás		
	machiavellizmus	pszichopátia	nárcizmus
neuroticizmus	0,151**	0,224**	-0,125**
szenzoros élménykeresés	0,298**	0,428**	0,343**
agresszió	0,309**	0,497**	0,114**
extravertió	-0,085	-0,129**	0,362**
aktivitás	0,066	-0,017	0,182**

Megjegyzés: *: $p < 0,05$; **: $p < 0,01$. A vastagon szedett eredmények szignifikánsak.

5. sz. táblázat. A Sötét Triád változókon végrehajtott regressziós elemzések eredményei, melyben a Zuckerman-Kuhlman-Aluja kérdőív faktorai szerepeltek, mint magyarázó változók. A másik két Sötét személyiségvonás, a nem és az életkor hatásai kontrollálva lettek az elemzés első lépésében

Függő változó: machiavellizmus
Magyarázó változók: Zuckerman-Kuhlman-Aluja kérdőív 5 faktora
Kontrollált változók: pszichopátia, nárcizmus, nem, életkor

	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		7,541	0,000	
1. lépés				
pszichopátia	0,209	4,605	0,000	0,232
nárcizmus	0,262	6,206	0,000	
nem	-0,110	-2,861	0,004	
életkor	-0,092	-2,371	0,018	
2. lépés				
extraverzió	-0,145	-3,568	0,000	0,251
agresszió	0,127	2,945	0,003	0,261
aktivitás	0,084	2,228	0,026	0,267

Függő változó: pszichopátia
Magyarázó változók: Zuckerman-Kuhlman-Aluja kérdőív 5 faktora
Kontrollált változók: machiavellizmus, nárcizmus, nem

	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		1,508	0,132	
1. lépés				
machiavellizmus	0,157	4,559	0,000	0,223
nárcizmus	0,141	3,885	0,000	
nem	-0,148	-4,744	0,000	
2. lépés				
agresszió	0,346	10,643	0,000	0,380
szensoros élmény	0,317	9,660	0,000	0,451
extraverzió	-0,181	-5,204	0,000	0,476

Függő változó: nárcizmus
Magyarázó változók: Zuckerman-Kuhlman-Aluja kérdőív 5 faktora
Kontrollált változók: machiavellizmus, pszichopátia

	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		-0,346	0,729	
1. lépés				
machiavellizmus	0,256	6,806	0,000	0,140
pszichopátia	0,225	5,313	0,000	
2. lépés				
extraverzió	0,336	8,897	0,000	0,309
neuroticizmus	-0,128	-3,539	0,000	0,321
aktivitás	0,097	2,754	0,006	0,333
szensoros élménykeresés	0,098	2,420	0,016	0,340

A ZKA alfaktorok közül szignifikánsan magyarázza a pszichopátia varianciájának 28,9%-át az ellenségesség, a gátlástalanság, az izgalomkeresés, a fizikai agresszió, a pozitív érzelmek, a verbális agresszió, és a szociális melegség változó. A pozitív érzelmek és a szociális melegség változókon kívül minden alfaktor pozitív kapcsolatban áll a pszichopátia személyiségvonással.

A harmadik elemzésben a *nárcizmus* vonás szerepelt függő változóként. Kontrollált változóként csak a másik két Sötét Triád változó szerepelt. A teljes modell a variancia 40,5%-át magyarázza ($F(9)=43,087$; $p=0,00$). A ZKA alfaktorok közül az exhibicionizmus, alacsony önértékelés, szociabilitás, gátlástalanság, általános aktivitás, szorongás és depresszió maradt a végső modellben, mint magyarázó változó.

Ezen változók összesen a variancia 26,5%-át magyarázzák. Az alacsony önértékelésen, és a depresszióon kívül mindegyik alfaktor pozitív kapcsolatban áll a nárcizmussal.

6. sz. táblázat. A Sötét Triád személyiségvonások magyarázó változói a ZKA alfaktorok közül. Mindhárom elemzésben a másik két sötét személyiségvonás, a nem és az életkor került kontrollálásra az első lépésben

Függő változó: machiavellizmus; Magyarázó változók: Zuckerman-Kuhlman-Aluja kérdőív alfaktora; Kontrollált változók: pszichopátia, nárcizmus, nem				
	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		6,936	,000	
1. lépés				
pszichopátia	0,208	4,818	0,000	0,223
nárcizmus	0,257	6,609	0,000	
nem	-0,098	-2,572	0,001	
2. lépés				
EX2: szociális melegség	-0,185	-4,951	0,000	0,262
AG2: verbális agresszió	0,132	3,350	0,001	0,278
NE4: alacsony önértékelés	0,102	2,679	0,008	0,288
AC1: munkamánia	0,075	2,081	0,038	0,293
Függő változó: pszichopátia; Magyarázó változók: Zuckerman-Kuhlman-Aluja kérdőív alfaktora; Kontrollált változók: machiavellizmus, nárcizmus, nem				
	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		3,092	,002	
1. lépés				
machiavellizmus	0,132	3,879	0,000	
nárcizmus	0,101	2,986	0,003	0,223
nem	-0,105	-3,235	0,001	

A SÖTÉT TRIÁD IDŐ- ÉS SZEMÉLYISÉGPROFILJA

2. lépés				
AG4: ellenségesség	0,186	4,975	0,000	0,349
SS3: gátlástalanság	0,205	5,814	0,000	0,418
SS1: izgalom és élménykeresés	0,184	5,441	0,000	0,453
AG1: fizikai agresszió	0,153	4,203	0,000	0,479
EX1: pozitív érzelmek	-0,141	-4,262	0,000	0,501
AG2: verbális agresszió	0,104	2,760	0,006	0,507
EX2: szociális melegség	-0,081	-2,483	0,013	0,512

Függő változó: nárcizmus; Magyarázó változók: Zuckerman-Kuhlman-Aluja kérdőív alfaktorai; Kontrollált változók: machiavellizmus, pszichopáti

	β	t	Szig.	R ²
(Konstans)		4,471	0,002	
1. lépés				
machiavellizmus	0,217	6,045	0,000	
pszichopátia	0,129	3,212	0,000	0,140
2. lépés				
EX3: exhibicionizmus	0,279	7,303	0,000	0,303
NE4: alacsony önértékelés	-0,239	-6,013	0,000	0,352
EX4: szociabilitás	0,175	4,417	0,000	0,384
SS3: gátlástalanság	0,094	2,377	0,018	0,391
AC2: általános aktivitás	0,060	1,790	0,074	0,396
NE1: szorongás	0,128	2,786	0,006	0,401
NE2: depresszió	-0,095	-2,041	0,042	0,405

DISZKUSSZIÓ

A Sötét Triád időprofilja

A machiavellizmus időprofilja

A korrelációs elemzések eredményei szerint a machiavellizmus a jelenhedoniz-mussal és a múltnegatív időperspektívával pozitív, a jövőorientáltsággal pedig negatív kapcsolatban áll. Míg a múltnegatív időperspektívával való kapcsolata megfelel a kutatás hipotézisének, a másik két eredmény ellentétben áll, mind a kutatás felvetéseivel, mind a machiavellizmus leírásával, ami a stratégiai tervezést e személyiségvonás fontos elemének tartja. A regressziós elemzések viszont rávilágítottak arra, hogy ezeket a kapcsolatokat a másik két Sötét Triád vonással való közös mag okozhatja, hiszen miután a pszichopátia és a nárcizmus hatása kontroll alá került, a machiavellizmus a jelenfatalizmussal mutatott kapcsolatot, valamint a jövőorientált időperspektívával való összefüggésének az

iránya pozitív lett. A jelenfatalista időperspektívában gondolkodó egyéneket magas érzelmi labilitás jellemzi, és fontos jellemzőjük a cinikus és negatív világnézet, melyek a machiavellista személyek jellemzői is (Gunthorsdottir et al., 2012). A machiavellizmus jövőorientált időperspektívával való pozitív kapcsolata Jones és Paulhus (2011a) felvetését támasztja alá, miszerint a machiavellizmust a hosszú távú tervezés és az impulzuskontroll különbözteti meg a triád másik két tagjától.

A pszichopátia időprofilja

Mind a korrelációs, mind a regressziós elemzések szerint a pszichopátia a jelenhedonista, jövőorientált és múltnegatív időperspektívákkal hozható kapcsolatba. Míg a jelenhedonizmus és múltnegatív attitűd annál inkább jellemzőbb egy egyénre, minél inkább magasabb értékeket ér el a pszichopátia vonás skáláján, addig a jövőorientáltságnál ez az összefüggés fordított, tehát minél erősebb a pszichopátia vonás valakiben, annál kevésbé jellemző rá a jövőre való koncentráció, a jövőbeni következményekkel való számolás. Mindhárom eredmény megerősítője a pszichopátia elméleti leírásának, valamint az eddigi empirikus kutatásoknak. Elképzelhető, hogy a jelenhedonista attitűd hozzájárul, hogy a pszichopátia vonásokkal rendelkező egyének gyenge önuralommal rendelkeznek, és azonnali kielégülésre törekcsenek, anélkül, hogy számolnának a következményekkel (Zimbardo & Boyd, 2012; Baughman, 2015). A múltnegatív időperspektívával való kapcsolat azt jelezheti, hogy a pszichopátia vonással rendelkezők valóban negatívan élték meg eddigi életüket, ami egy lehetséges oki tényező lehet e személyiségvonás kialakulásában vagy megerősödésében.

A múltnegatív időperspektíva attitűdre jellemző, hogy magas értékük esetén az egyén gyakrabban viselkedik agresszíven, kevésbé lelkiismeretes, kevésbé számol a következményekkel, kevésbé barátságos, gyengébb impulzuskontrollal és önuralommal rendelkezik, nagyobb az újdonságkeresése, és gyakrabban viselkedik antiszociálisan (Miller, Lyman, Widiger, & Leukefeld, 2001; Jonason et al., 2012; Zimbardo & Boyd, 2012; Cyrsel et al., 2013; Foulkes, Seara-Cardoso, Neumann, Rogers, & Viding, 2014). Az előbb felsoroltak a szubklinikus pszichopátia vonással rendelkezőkre is jellemzőek, tehát felmerül a kérdés, hogy nem a múltnegatív időperspektívában való gondolkodás hajtja-e ezen cselekedeteket, jóllehet a korrelációs elemzésekből ok-okozati következtetéseket nem vonhatunk le.

A nárcizmus időprofilja

A szubklinikus nárcizmus esetén is egybevág a korrelációs és regressziós eredmények, melyek szerint a Sötét Triád harmadik tagja a jelenhedonista és

jelenfatalista időperspektívákkal áll összefüggésben. A kapcsolat iránya ez előbbivel pozitív, az utóbbival pedig negatív.

A nárcisztikusok felhatalmazottság érzése hajlamossá teszi őket, hogy ne számoljanak tetteik következményeivel, csupán az élvezetek hajszolásával foglalkozzanak. Ezen kívül a jelenhedonista attitűd és a grandiózus nárcisztikus vonás közös jellemzője, hogy az egyének, akik ezeken a skálákon magas pontszámokat érnek el, szeretik a feltűnést (Zimbardo & Boyd, 2012; Vize et al., 2016). A jelenfatalista időperspektívával való kapcsolat fakadhat abból, hogy a jelenfatalista egyéneket alacsony önbecsülés jellemzi, amíg a grandiózus nárcisztikus vonással rendelkező egyének irreálisan tökéletesnek hiszik önmagukat (Sedikies, Rudich, Gregg, Kumashiro, & Rusbult, 2004), jóllehet a sérülékeny nárcizmus jellemzője éppen az alacsony önértékelés (Bresin & Gordon, 2011).

A Sötét Triád és az Alternatív Öt Faktoros modell

A machiavellizmus és az Alternatív Öt Faktoros modell

A machiavellizmus varianciájának legnagyobb hányadát az Alternatív Öt Faktoros modell változói közül az extraverzió magyarázza. Ugyanez figyelhető meg az alfaktorok esetén is ahol a legnagyobb hányad magyarázatáért a szociális melegség felel. Az összefüggésük negatív, tehát minél machiavellistább valaki, annál kevésbé jellemző rá a szociális melegség. A szociális melegség változó azt méri, hogy az egyén mennyire képes kimutatni érzelmeit. Ez az eredmény Szijjártó és Bereczkei (2015) felvetését támasztja alá, miszerint az eredeti elképzeléshez képest a machiavellista egyének is átélnek érzelmeket, de ezek kifejezésére már nem képesek, ami hozzásegíti őket mások megtévesztéséhez.

Mivel az agresszió a regresszió elemzés során is kapcsolatban állt a machiavellizmus személyiségvonással, e vizsgálat eredményei megcáfolják Miller és munkatársai (2016) feltevését, miszerint a machiavellizmus és az agresszió közötti kapcsolat csak a pszichopátiával való közös variancia miatt szignifikáns. A machiavellisták agresszióját alátámasztó eredmény továbbá, hogy az alfaktorok körül a verbális agresszió magyarázza a második legtöbb varianciát. Ez az eredmény Jonason és Webster (2010) valamint, Linton és Power (2013) vizsgálatával is összhangban áll.

Az aktivitás változó munkamániá alfaktora járult még a machiavellizmus varianciájának magyarázatához, bár a magyarázott rész igen csekély mértékű. Ez az eredmény olyan vizsgálatokkal hozható összefüggésbe, ahol azt találták, hogy a machiavellizmus pozitív összefüggést mutat a munkában való involváltsággal (work involvement) (Chonko, 1983; Subramaniam, 2009).

A neuroticizmussal való pozitív kapcsolat megerősítette az eddigi empirikus vizsgálatok eredményeit (Jakobwitz & Egan, 2006; Veselka et al., 2012; Szijjár-

tó & Bereczkei, 2015; Miller et al., 2016; DeShong et al., 2017), és arra enged következtetni, hogy a magasan machiavellista egyének érzelmileg instabilabbak, mint a nem machiavellista egyének. A neuroticizmus alfaktorai közül az alacsony önértékelés magyaráz szignifikáns, bár igen csekély varianciához tartozik. Ez az eredmény Rauthmann (2012b) és Zuo, Wang, Xu, Wang és Zhao (2016) vizsgálataival áll összhangban, akik negatív kapcsolatot mértek a machiavellizmus és az önértékelés között.

A szenzoros élménykereséssel való pozitív kapcsolat összhangban áll az eddigi kutatásokkal (Chabrol et al., 2009; Crysel et al., 2013; Linton & Power, 2013), ám ez az összefüggés a regressziós elemzések során nem jelentkezett, így elképzelhető, hogy ezt a kapcsolatot a machiavellizmus pszichopátiával való közös varianciája mediálja.

A pszichopátia és az Alternatív Öt Faktoros modell

A szubklinikus pszichopátia és az agresszióval való kapcsolata mindkét elemzésben pozitívnak bizonyult, még hozzá a legmagasabb korreláció és a legnagyobb magyarázott variancia tartozik ehhez a változóhoz. Ez azt jelzi, hogy az agresszió a pszichopátia vonás egy kiemelten fontos eleme. A haragon kívül, mindegyik agresszió alfaktor szignifikáns magyarázóváltozója a pszichopátia személyiségvonásnak. Így ez a vizsgálat is azt jelezheti, hogy a pszichopátia skálán magas pontszámot elérők hajlamosak az agresszióra is (Miller & Lynam, 2003; Reidy et al., 2008; Jones és Paulhus, 2010; Jones & Neria, 2015).

A szenzoros élménykeresés változó magyarázza az agresszió után a pszichopátia személyiségvonás varianciájának második legnagyobb hányadát. Az alfaktorok közül az izgalomkeresés és a gátlástalanság változók járultak hozzá a pszichopátia varianciájához. Az izgalomkeresés változó azt jelzi, hogy az egyén mennyire hajlik a kockázatos élmények (például extrém sportok) bevállalására. Az izgalomkeresés (thrill-seeking) jelző a pszichopátia személyiségvonás jellemzésében is gyakran szerepel (Paulhus & Williams, 2002, Rauthmann, 2012a). Ez az eredmény a „félelem élvezete” (Fear Enjoyment) hipotézist támasztja alá, miszerint a pszichopátia vonásokkal rendelkező egyének nem csak, hogy nem éreznek félelmet, hanem pozitív érzelmeket élnek át félelemkeltő szituációkban (Hosker-Field, Gauthier, & Book, 2016), ami a kockázatos élmények keresésére motiválja őket.

A gátlástalanság változó azt méri, hogy az egyén mennyire képes elengedi önmagát, mennyire hajszolja a pillanatnyi élvezeteket. Ez a beállítódás eredményezheti, hogy a pszichopátia vonásokkal rendelkező egyének gyakran nem vesznek figyelembe se másokat, se a tetteik következményeit (Rauthmann, 2012a; Furnham et al., 2013; Jones & Figueredo, 2013), gyenge önkontrollal rendelkeznek, és képtelenek vágyaik késleltetésére (Baughman, 2015).

Az extravertió változó és a pszichopátia közötti negatív összefüggés is megjelent mindkét elemzésben. Az alfaktorok közül a pozitív érzelmek és a szociális melegség hiánya magyaráznak szignifikáns varianciát. A szubklinikus pszichopátiát rideg affektus és érzelmi sivárság jellemzi (Jonason et al., 2012; Rauthmann, 2012a). Nem képesek mély érzelmek átélésére, vagy másokkal való igazi kötődés kialakítására (LeBreton et al., 2006).

A neuroticizmussal való pozitív kapcsolat Jakobwitz és Egan (2006), valamint Singh és munkatársai (2011) eredményeit támasztja alá. A regressziós elemzések során viszont a neuroticizmus, mint magyarázó változó nem került be a pszichopátia modelljébe.

A nárcizmus és az Alternatív Öt Faktoros modell

A nárcizmus személyiségvonás mindegyik ZKA változóval korrelál. A regressziós eredmények szerint csak az agresszió nem járul hozzá a nárcizmus varianciájának magyarázatához. Ez az eredmény Webster és munkatársai (2016) feltevésével áll összhangban, miszerint a nárcizmus és agresszió pozitív kapcsolata a pszichopátiával való közös varianciájából ered. Ez az eredmény mégsem mond ellent a szakirodalom azon felvetésének, miszerint a nárcisztikus személyiségvonással rendelkező személyek az egojukat fenyegető helyzetekre agresszívan reagálnak, mivel a vizsgálatban feltett kérdések nem ilyen szituációkra vonatkoztak.

A neuroticizmus és nárcizmus közötti negatív kapcsolatot feltehetően az alacsony önértékelés alfaktor okozza. Ez az eredmény alátámasztja, hogy a nárcizmus vonás grandiózus fajtája magas önbecsüléssel rendelkezik (Baughman, 2015; O'boyle et al. 2015), bár objektív adatok hiányában nem lehet megállapítani, hogy ez a magas önbecsülés valóban irreális-e.

Érdekes eredmény, hogy az alfaktorok közül a nárcizmus pozitív kapcsolatban áll a szorongás változóval. A hatás magyarázható lehet a sérülékeny nárcisztikusok szorongásra való hajlamával (Paál, 2014).

A nárcizmus legtöbb varianciáját az exhibicionizmus magyarázza. Ez az eredmény egy újabb bizonyíték arra, hogy a nárcizmus személyiségvonással rendelkező egyének egyik kulcsjellemzője az exhibicionizmus, ami egy extravagáns viselkedés a feltűnésértékelés érdekében. Így az exhibicionista viselkedés által a nárcisztikus vonásokkal rendelkező egyének elérik a folyamatos figyelmet, és esetleg csodálatot, amire annyira vágynak (O'boyle et al., 2015; Maddox, 2017). Az extravertió alfaktorai közül a szociabilitás faktor áll még összefüggésben a nárcizmussal. Ez a változó megmutatja, hogy az ember mennyire szeret társaságban lenni, másokat szórakoztatni. Így ez a tulajdonság is segíti a nárcisztikusokat a kellő egomegerősítő impulzusokat beszerezésében.

A szenzoros élménykeresés gátlástalanság alfaktora bár csekély mértékű pozitív összefüggésben áll a nárcizmus vonással, az eredmény jól magyarázza a nárcisztikus egyének felhatalmazottság érzését, ami szerint ők úgy gondolják, bármit megtehetnek, hiszen minden eleve jár nekik (Lee & Ashton, 2005 ,Furnham et al., 2013).

KONKLÚZIÓ

A jelen vizsgálat a Sötét Triád elemeinek jobb megértését tűzte ki célul, legfőképpen pedig azt, hogy megnézze, az egyes tagok miben különböznek egymástól.

A machiavellizmust vágyai késleltetésének képessége és a hosszútávú tervek készítése különbözteti meg a másik két sötét vonástól. A pszichopátia legkiemelkedőbb vonása az agresszióra való hajlama és önkontrolljának hiánya. A nárcizmust exhibicionizmusa és magas önbizalma különíti el a triád többi tagjától.

KORLÁTOK ÉS KUTATÁSI JAVASLATOK

Annak érdekében, hogy mindhárom Sötét Triád vonásról teljes képet lehessen alkotni a jövőbeni kutatások számára ajánlott olyan mérőeszközt használni, ami mind a nárcizmus, mind a pszichopátia mindkét fajtájának külön mérésére alkalmas.

Vizsgálatunk legnagyobb korlátja a nem klinikai minta, és így nem az egyes betegcsoportokra, hanem csupán magukra a változókra tudunk következtetéseket levonni.

A vizsgálat egyik hátránya, hogy az adatok önkitöltős kérdőívekből származnak, ahol az alanyok azon vágya, hogy jó színben tűntessék fel magukat, befolyásolhatja az eredményeket.

Továbbá az egyes változókat ajánlott specifikusabban megvizsgálni. Például a nárcizmus és az agresszió kapcsolatát érdemes olyan kérdőívvel, vagy kísérleti helyzettel is megnézni, ahol az agressziót egy egot fenyegető szituáció előz meg. A statisztikai elemzésekben pedig jövőbeli előrelépést jelent, ha a szóráshomogenitás szignifikáns sérülése esetén a hagyományos hierarchikus regresszió elemzés helyett robusztus regresszióelemzés (Takács & Smohai, 2013) kerül végrehajtásra. Az önértékelés változó mérésekor is érdemes lenne egy objektív teljesítményt mutató skála bevezetése, hogy biztosan megállapítható legyen, hogy a nárcisztikus vonásokkal rendelkező személyek önértékelése túlzó, nem pedig valós tényeken alapul.

IRODALOM

- Aluja, A., Kuhlman, M., & Zuckerman, M. (2010). Development of the Zuckerman–Kuhlman–Aluja personality questionnaire (ZKA–PQ): A factor/facet version of the Zuckerman–Kuhlman personality questionnaire (ZKPQ). *Journal of personality assessment*, *92*(5), 416–431.
- Barlett, C. P., & Barlett, N. D. (2015). The young and the restless: Examining the relationships between age, emerging adulthood variables, and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, *86*, 20–24.
- Baughman, H. M. (2015). *Relationships between the Dark Triad and Delayed Gratification: An Evolutionary Perspective* (Doctoral dissertation, The University of Western Ontario).
- Bresin, K., & Gordon, K. H. (2011). Characterizing Pathological Narcissism in Terms of the HEXACO Model of Personality. *J Psychopathol Behav Asses*, *33*, 228–235.
- Bushman, B. J., & Baumeister, R. F. (1998). Threatened egotism, narcissism, self-esteem, and direct and displaced aggression: Does self-love or self-hate lead to violence?. *Journal of personality and social psychology*, *75*(1), 219–229.
- Chabrol, H., Van Leeuwen, N., Rodgers, R., & Séjourné, N. (2009). Contributions of psychopathic, narcissistic, Machiavellian, and sadistic personality traits to juvenile delinquency. *Personality and Individual Differences*, *47*(7), 734–739.
- Chonko, L. B. (1983). Job involvement as obsession-compulsion: Some preliminary empirical findings. *Psychological Reports*, *53*(3), 1191–1197.
- Clark, M. A., Lelchook, A. M., & Taylor, M. L. (2010). Beyond the Big Five: How narcissism, perfectionism, and dispositional affect relate to workaholism. *Personality and Individual Differences*, *48*(7), 786–791.
- Crysel, L. C., Crosier, B. S., & Webster, G. D. (2013). The Dark Triad and risk behavior. *Personality and Individual Differences*, *54*(1), 35–40.
- DeShong, H. L., Helle, A. C., Lengel, G. J., Meyer, N., & Mullins-Sweatt, S. N. (2017). Facets of the Dark Triad: Utilizing the Five-Factor Model to describe Machiavellianism. *Personality and Individual Differences*, *105*, 218–223.
- Foster, J. D., Campbell, W. K., & Twenge, J. M. (2003). Individual differences in narcissism: Inflated self-views across the lifespan and around the world. *Journal of Research in Personality*, *37*(6), 469–486.
- Foulkes, L., Seara-Cardoso, A., Neumann, C. S., Rogers, J. S., & Viding, E. (2014). Looking after number one: Associations between psychopathic traits and measures of social motivation and functioning in a community sample of males. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, *36*(1), 22–29.
- Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The Dark Triad of personality: A 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, *7*(3), 199–216.
- Gunnthorsdottir, A., McCabe, K., & Smith, V. (2002). Using the Machiavellianism instrument to predict trustworthiness in a bargaining game. *Journal of Economic Psychology*, *23*(1), 49–66.
- Hosker-Field, A. M., Gauthier, N. Y., & Book, A. S. (2016). If not fear, then what? A preliminary examination of psychopathic traits and the Fear Enjoyment Hypothesis. *Personality and Individual Differences*, *90*, 278–282.

- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences, 40*(2), 331-339.
- Jonason, P. K., Icho, A., & Ireland, K. (2016). Resources, harshness, and unpredictability: the socio-economic conditions associated with the Dark Triad traits. *Evolutionary Psychology, 14*(1), 1-11.
- Jonason, P. K., & Kavanagh, P. (2010). The dark side of love: Love styles and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences, 49*(6), 606-610.
- Jonason, P. K., Koenig, B. L., & Tost, J. (2010). Living a fast life. *Human Nature, 21*(4), 428-442.
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Teicher, E. A. (2010). Who is James Bond? The Dark Triad as an agentic social style. *Individual Differences Research, 8*(2), 111-120.
- Jonason, P. K., & Tost, J. (2010). I just cannot control myself: The Dark Triad and self-control. *Personality and Individual Differences, 49*(6), 611-615.
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: a concise measure of the dark triad. *Psychological assessment, 22*(2), 420.
- Jonason, P. K., Webster, G. D., Schmitt, D. P., Li, N. P., & Crysel, L. (2012). The antihero in popular culture: Life history theory and the dark triad personality traits. *Review of General Psychology, 16*(2), 192.
- Jonason, P. K., Wee, S., Li, N. P., & Jackson, C. (2014). Occupational niches and the Dark Triad traits. *Personality and Individual Differences, 69*, 119-123.
- Jones, D. N., & Figueredo, A. J. (2013). The core of darkness: Uncovering the heart of the Dark Triad. *European Journal of Personality, 27*(6), 521-531.
- Jones, D. N., & Neria, A. L. (2015). The Dark Triad and dispositional aggression. *Personality and Individual Differences, 86*, 360-364.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2010). Different provocations trigger aggression in narcissists and psychopaths. *Social Psychological and Personality Science, 1*(1), 12-18.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011a). Differentiating the Dark Triad within the interpersonal circumplex. *Handbook of interpersonal psychology: Theory, research, assessment, and therapeutic interventions, 249-269*.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2011b). The role of impulsivity in the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences, 51*(5), 679-682.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing the short dark triad (SD3) a brief measure of dark personality traits. *Assessment, 21*(1), 28-41.
- Kapoor, H. (2015). The creative side of the dark triad. *Creativity Research Journal, 27*(1), 58-67.
- Kerig, P. K., & Stellwagen, K. K. (2010). Roles of callous-unemotional traits, narcissism, and Machiavellianism in childhood aggression. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 32*(3), 343-352.
- Konrath, S. H., O'Brien, E. H., & Hsing, C. (2011). Changes in dispositional empathy in American college students over time: A meta-analysis. *Personality and Social Psychology Review, 15*(2), 180-198.
- Láng A., & Birkás B. (2014). Machiavellianism and perceived family functioning in adolescence. *Personality and Individual Differences, 63*, 69-74.
- Láng, A. & Lénárd K. (2015). The relation between memories of childhood psychological maltreatment and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences, 77*, 81-85.

- LeBreton, J. M., Binning, J. F., & Adorno, A. J. (2006). Subclinical psychopaths. *Comprehensive handbook of personality and psychopathology, 1*, 388-411.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2005). Psychopathy, Machiavellianism, and narcissism in the Five-Factor Model and the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences, 38*(7), 1571-1582.
- Lee, K., Ashton, M. C., Wiltshire, J., Bourdage, J. S., Visser, B. A., & Gallucci, A. (2013). Sex, power, and money: Prediction from the Dark Triad and Honesty–Humility. *European Journal of Personality, 27*(2), 169-184.
- Lee, Z., & Salekin, R. T. (2010). Psychopathy in a noninstitutional sample: differences in primary and secondary subtypes. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment, 1*(3), 153.
- Linton, D. K., & Power, J. L. (2013). The personality traits of workplace bullies are often shared by their victims: Is there a dark side to victims?. *Personality and Individual Differences, 54*(6), 738-743.
- Maddox, J. (2017). “Guns Don’t Kill People... Selfies Do”: rethinking narcissism as exhibitionism in selfie-related deaths. *Critical Studies in Media Communication*, DOI: 10.1080/15295036.2016.1268698
- Malesza, M., & Ostaszewski, P. (2016). Dark side of impulsivity - Associations between the Dark Triad, self-report and behavioral measures of impulsivity. *Personality and Individual Differences, 88*, 197-201.
- Marshall, L. A., & Cooke, D. J. (1999). The childhood experiences of psychopaths: A retrospective study of familial and societal factors. *Journal of Personality Disorders, 13*(3), 211-225.
- McDonald, M. M., Donnellan, M. B., & Narvarrete, C. D. (2012). A life history approach to understanding the Dark Triad. *Personality and Individual Differences, 52*(5), 601-605.
- McHoskey, J. W., Worzel, W., & Szyarto, C. (1998). Machiavellianism and psychopathy. *Journal of personality and social psychology, 74*(1), 192.
- Miller, J. D., & Lynam, D. R. (2003). Psychopathy and the five-factor model of personality: A replication and extension. *Journal of personality assessment, 81*(2), 168-178.
- Miller, J. D., Hyatt, C. S., Maples-Keller, J. L., Carter, N. T., & Lynam, D. R. (2016). Psychopathy and Machiavellianism: A distinction without a difference?. *Journal of personality*. doi:10.1111/jopy.12251
- Miller, J. D., Lynam, D. R., & Campbell, W. K. (2016). Measures of narcissism and their relations to DSM-5 pathological traits: A critical reappraisal. *Assessment, 23*(1), 3-9.
- Miller, J. D., Lyman, D. R., Widiger, T. A., & Leukefeld, C. (2001). Personality disorders as extreme variants of common personality dimensions: Can the five factor model adequately represent psychopathy?. *Journal of personality, 69*(2), 253-276.
- Molinuevo, B., Pardo, Y., González, L., & Torrubia, R. (2014). Memories of parenting practices are associated with psychopathy in juvenile male offenders. *The Journal of Forensic Psychiatry & Psychology, 25*(4), 495-500.
- Morf, C. C., & Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological inquiry, 12*(4), 177-196.
- Nagybányai Nagy O. (2006). A pszichológiai tesztek reliabilitása. In Rózsa S., Nagybányai Nagy O., Oláh A., (Szerk.). *A pszichológiai mérés alapjai. Szöveggyűjtemény (103-115)*. Budapest: Bölcsész Konzorcium.

- O'Boyle, E. H., Forsyth, D. R., Banks, G. C., Story, P. A., & White, C. D. (2015). A meta-analytic test of redundancy and relative importance of the dark triad and five-factor model of personality. *Journal of personality, 83*(6), 644-664.
- Orosz, G., Dombi, E., Tóth-Király, I., & Roland-Lévy, C. (2015). The less is more: the 17-item zimbar-do time perspective inventory. *Current Psychology, 36*(1), 39-47.
- Paál T. (2014). A Sötét Hármas - A nárcizmus, a machiavellizmus és a pszichopátia evolúciós gyökerei. In P., Gyuris N., Meskó R., Tiszlár R., (Szerk.). *Az evolúció árnyoldala - A lelki betegségek és az alternatív szexualitás darwini elemzése* (pp.136-161). Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of research in personality, 36*(6), 556-563.
- Pilch, I., & Górnik-Durose, M. E. (2016). Do we need "dark" traits to explain materialism? The incremental validity of the Dark Triad over the HEXACO domains in predicting materialistic orientation. *Personality and Individual Differences, 102*, 102-106.
- Prado, C. E., Treeby, M. S., & Crowe, S. F. (2015). Examining relationships between facial emotion recognition, self-control, and psychopathic traits in a non-clinical sample. *Personality and Individual Differences, 80*, 22-27.
- Pryor, J. H., Hurtado, S., Saenz, V. B., Santos, J. L., & Korn, W. S. (2007). *The American freshman: Forty year trends*. Los Angeles: Higher Education Research Institute.
- Rasmussen, K. (2015). Entitled vengeance: A meta-analysis relating narcissism to provoked aggression. *Aggressive behavior, 42*, 362-379.
- Rauthmann, J. F. (2012a). The Dark Triad and interpersonal perception: Similarities and differences in the social consequences of narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Social Psychological and Personality Science, 3*(4), 487-496.
- Rauthmann, J. F. (2012b). Towards multifaceted Machiavellianism: Content, factorial, and construct validity of a German Machiavellianism Scale. *Personality and Individual Differences, 52*(3), 345-351.
- Rauthmann, J. F., & Kolar, G. P. (2013). Positioning the Dark Triad in the interpersonal circumplex: The friendly-dominant narcissist, hostile-submissive Machiavellian, and hostile-dominant psychopath?. *Personality and Individual Differences, 54*(5), 622-627.
- Rauthmann, J. F., & Will, T. (2011). Proposing a multidimensional Machiavellianism conceptualization. *Social Behavior and Personality: an international journal, 39*(3), 391-403.
- Reidy, D. E., Zeichner, A., & Martinez, M. A. (2008). Effects of psychopathy traits on unprovoked aggression. *Aggressive Behavior, 34*(3), 319-328.
- Rosen, L. D., Whaling, K., Rab, S., Carrier, L. M., & Cheever, N. A. (2013). Is Facebook creating "iDis-orders"? The link between clinical symptoms of psychiatric disorders and technology use, attitudes and anxiety. *Computers in Human Behavior, 29*(3), 1243-1254.
- Rossier, J., Aluja, A., Blanch, A., Barry, O., Hansenne, M., Carvalho, A. F., Valdivia, M., . . . Karagörlar, G. (2016). Cross-cultural Generalizability of the Alternative Five-factor Model Using the Zuckerman-Kuhlman-Aluja Personality Questionnaire. *European Journal of Personality, 30*, 139-157.
- Sedikides, C., Rudich, E. A., Gregg, A. P., Kumashiro, M., & Rusbul, C. (2004). Are Normal Narcissists Psychologically Healthy?: Self-Esteem Matters. *Journal of Personality and Social Psychology, 87*(3), 400-416.

- Singh, K., Arteché, A., & Holder, M. D. (2011). Personality factors and psychopathy, alexithymia and stress. *Asian journal of psychiatry*, 4(1), 35-40.
- Stewart, K. D., & Bernhardt, P. C. (2010). Comparing Millennials to pre-1987 students and with one another. *North American Journal of Psychology*, 12(3), 579-602.
- Subramaniam, V. M. (2009). *The relationship between Machiavellianism and job involvement among employees in an airline company in Malaysia* (Doctoral dissertation, University Malaya).
- Surányi Z., & Aluja, A. (2014). Catalan and Hungarian validation of the Zuckerman-Kuhlman-Aluja personality questionnaire (ZKA-PQ). *The Spanish journal of psychology*, 17, E24.
- Szijjártó L., & Bereczkei T. (2015). The Machiavellians' "Cool Syndrome": They experience intensive feelings but have difficulties in expressing their emotions. *Current Psychology*, 34(2), 363-375.
- Takács Szabolcs: Bevezetés a matematikai statisztikába, elmélet és gyakorlat, Antársz Kiadó, Budapest, 2016
- Takács Sz., & Smohai M. (2013). Robusztus lineáris regresszió alkalmazása pszichológiai elemzésekben. *Psychologia Hungarica Caroliensis*, 1 (2), 67-88.
- Thomaes, S., Bushman, B. J., De Castro, B. O., & Stegge, H. (2009). What makes narcissists bloom? A framework for research on the etiology and development of narcissism. *Development and Psychopathology*, 21(04), 1233-1247.
- Twenge, J. M. (2014). *Generation Me-Revised and Updated: Why Today's Young Americans Are More Confident, Assertive, Entitled-and More Miserable Than Ever Before*. NY: Simon and Schuster.
- Twenge, J. M., Campbell, W. K., & Freeman, E. C. (2012). Generational differences in young adults' life goals, concern for others, and civic orientation, 1966-2009. *Journal of personality and social psychology*, 102(5), 1045-1062.
- Twenge, J. M., Campbell, W. K., & Gentile, B. (2012). Generational increases in agentic self-evaluations among American college students, 1966-2009. *Self and Identity*, 11(4), 409-427.
- Twenge, J. M., & Foster, J. D. (2010). Birth cohort increases in narcissistic personality traits among American college students, 1982-2009. *Social Psychological and Personality Science*, 1(1), 99-106.
- Twenge, J. M., Konrath, S., Foster, J. D., Campbell, K. W., & Bushman, B. J. (2008). Egos inflating over time: a cross-temporal meta-analysis of the Narcissistic Personality Inventory. *Journal of personality*, 76(4), 875-902.
- Vernon, P. A., Villani, V. C., Vickers, L. C., & Harris, J. A. (2008). A behavioral genetic investigation of the Dark Triad and the Big 5. *Personality and Individual Differences*, 44(2), 445-452.
- Veselka, L., Schermer, J. A., & Vernon, P. A. (2012). The Dark Triad and an expanded framework of personality. *Personality and Individual Differences*, 53(4), 417-425.
- Vize, C. E., Lynam, D. R., Collison, K. L., & Miller, J. D. (2016). Differences Among Dark Triad Components: A Meta-Analytic Investigation. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/per0000222>
- Webster, G. D., Gesselman, A. N., Crysel, L. C., Brunell, A. B., Jonason, P. K., Hadden, B. W., & Smith, C. V. (2016). An actor-partner interdependence model of the Dark Triad and aggression in couples: Relationship duration moderates the link between psychopathy and argumentativeness. *Personality and Individual Differences*, 101, 196-207.
- Westerman, J. W., Bergman, J. Z., Bergman, S. M., & Daly, J. P. (2012). Are universities creating mil-

- lennial narcissistic employees? An empirical examination of narcissism in business students and its implications. *Journal of Management Education*, 36(1), 5-32.
- Williams, K. M., Nathanson, C., & Paulhus, D. L. (2010). Identifying and profiling scholastic cheaters: their personality, cognitive ability, and motivation. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 16(3), 293.
- Zimbardo, P. G., & Boyd, J. N. (1999). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences metric. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(6), 1271-1288.
- Zimbardo, P. G., & Boyd, J. N. (2012). *Időparadoxon*. Budapest: HVG Kiadó Zrt.
- Zuckerman, M. (2002). Zuckerman-Kuhlman Personality Questionnaire (ZKPQ): an alternative five-factorial model. *Big five assessment*, 377-396.
- Zuo, S., Wang, F., Xu, Y., Wang, F., & Zhao, X. (2016). The fragile but bright facet in the Dark Gem: Narcissism positively predicts personal morality when individual's self-esteem is at low level. *Personality and Individual Differences*, 97, 272-276.

A SÖTÉT TRIÁD IDŐ- ÉS SZEMÉLYISÉGPROFILJA

MELLÉKLET

1. sz. melléklet. A vizsgálatban használt kérdőívek skáláihoz tartozó leíró statisztikai adatok és Cronbach-alfa mutatók

	Min	Max	Átlag	Szórás	Csúcsosság	Ferdeség	Cronbach- alfa
Machiavellizmus	10	45	27,886	6,212	0,004	-0,180	0,786
Pszichopátia	9	36	16,839	5,207	0,840	0,434	0,716
Narcizmus	10	43	26,201	5,722	0,061	-0,071	0,707
Múltpozitív	3	15	10,251	2,743	-0,279	-0,440	0,710
Múltnegatív	4	20	10,415	3,937	0,454	-0,602	0,806
Jelenhedonista	3	15	8,108	2,793	0,215	-0,540	0,757
Jelenfatalista	3	15	7,941	2,784	0,294	-0,373	0,705
Jövőorientált	5	20	15,567	2,869	-0,718	0,187	0,716
Szorongás (NE1)	4	16	7,989	2,579	0,439	-0,276	0,714
Depresszió (NE2)	4	16	9,470	2,802	0,110	-0,470	0,757
Függőség (NE3)	4	16	10,287	2,634	-0,043	-0,566	0,694
Alacsony önbecsülés (NE4)	4	16	8,774	2,862	0,246	-0,530	0,803
Izgalom- és kalandkeresés (SS1)	4	16	7,681	2,825	0,459	-0,599	0,681
Élménykeresés (SS2)	4	16	11,093	2,558	-0,512	-0,032	0,659
Gátlástalanság (SS3)	4	16	9,153	2,527	0,174	-0,320	0,664
Unalomtűrés/impulzivitás (SS4)	4	16	9,215	2,224	0,316	-0,081	0,525
Fizikai agresszió (AG1)	4	16	7,086	2,366	0,880	0,473	0,719
Verbális agresszió (AG2)	4	16	10,160	2,733	-0,054	-0,722	0,677
Harag (AG3)	4	16	8,634	2,781	0,236	-0,464	0,764
Ellenségesség (AG4)	4	16	8,019	2,402	0,508	-0,072	0,654
Pozitív érzelmek (EX1)	5	16	12,729	2,226	-0,642	0,353	0,751
Szociális melegség (EX2)	4	16	12,194	2,948	-0,528	-0,664	0,826
Exhibicionizmus (EX3)	5	16	12,037	2,342	-0,403	-0,059	0,724
Szociabilitás (EX4)	5	16	11,889	2,396	-0,278	-0,317	0,680
Munkamánia (AC1)	4	16	8,774	2,664	0,212	-0,559	0,643
Általános aktivitás (AC2)	4	16	11,163	2,605	-0,289	-0,118	0,750
Nyugtalanság (AC3)	5	16	8,756	2,232	0,576	-0,247	0,522
Munkabírás (AC4)	4	16	12,769	2,316	-0,620	0,230	0,741